

TYCHY DOBRE MIEJSCE

dla mieszkańców

Jak walczyć ze smogiem

Stan powietrza: Bardzo zły

Taki komunikat nader często widzą użytkownicy aplikacji informującej o aktualnym poziomie zanieczyszczeń. A grono użytkowników stale się powiększa. Smog nie jest nowym zjawiskiem, ale w ostatnim czasie mówi się o nim więcej niż kiedyś. Mieszkańcy województwa śląskiego i całej Polski są coraz bardziej zainteresowani stanem powietrza, jakim codziennie oddychają. Problem, który do niedawna nagłaśniały głównie organizacje pozarządowe, zauważają także samorządowcy. Sejmik województwa śląskiego ma się w niedalekiej przyszłości zająć uchwałą antysmogową. Tychy realizują kolejny etap Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Kiedy dołączymy się do pierwszych efektów tych działań?

Poniedziałek, 30 stycznia. Według danych stacji pomiarowej przy ul. Tołstoja w Tychach – stan powietrza bardzo zły. Dopuszczalne stężenie pyłu zawieszonego PM10 przekroczone kilkukrotnie. Ta sytuacja niestety często powtarza się podczas zakończonych właśnie ferii zimowych. A wielu rodziców zastanawia się co lepsze: zatrzymać dzieci w domu, czy pozwolić im na zabawę na „świeżym” powietrzu...

Wdychanie takich ilości pyłu ma fatalne skutki dla zdrowia, szczególnie dzieci, osób starszych i cierpiących na schorzenia związane z układem krążenia i układem oddechowym. Nie można jednak zamknąć się w domu na całą zimę. Ze smogiem trzeba walczyć, eliminując źródła zanieczyszczeń.

Skąd ten pył?

Odpowiedź na to pytanie nie jest trudna. W wielkich (i zamyślonych) metropoliach świata winą za smog obarcza się przede wszystkim samochody. Ale w Polsce z tragicznymi przekroczeniami dopuszczalnego poziomu pyłu mamy do czynienia wyłącznie w tzw. sezonie grzewczym (od października do kwietnia), a to sugeruje, że głównym winowajcą nie są spaliny komunikacyjne.

Smog groźny dla zdrowia

Raport Światowej Organizacji Zdrowia z 2015 r. „Economic cost of the health impact of air pollution in Europe” wykazuje, że w 2010 r. zanieczyszczenia powietrza w Polsce przyczyniły się do śmierci 48 544 Polaków, co z kolei wygenerowało koszty w wysokości 101,826 mld dolarów.

Szacuje się, że zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 odpowiada za blisko 0,5 mln przedwczesnych zgonów w Europie (ponad 400 tys. w 28 krajach UE), w tym za blisko 80% zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego i rakiem płuc.

Według analiz Światowej Organizacji Zdrowia nawet niewielka (0,5 µg/m³) redukcja stężenia drobnego pyłu PM2,5 w województwie śląskim spowoduje zysk prawie 11 miesięcy życia każdego mieszkańca regionu w narażeniu długoterminowym, natomiast redukcja stężenia PM2,5 do poziomu zalecanego przez WHO (10 µg/m³) pozwoliłaby zyskać nawet do 5,5 lat życia dla każdego mieszkańca.

Grupami najbardziej narażonymi na zanieczyszczenia powietrza są dzieci, osoby starsze, osoby cierpiące z powodu przewlekłych chorób serca i układu oddechowego, kobiety w ciąży. Dzieci i niemowlęta są szczególnie narażone na zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym, ponieważ ich układ odpornościowy, oddechowy i ośrodkowy układ nerwowy nie są jeszcze w pełni rozwinięte. W stosunku do dorosłych, dzieci często spędzają więcej czasu na zewnątrz pomieszczeń, a ze względu na mniejszą pojemność płuc również częściej oddychają, przez co wdychają – znacznie większą niż dorośli – ilość powietrza w stosunku do masy ich ciała.

Raport Najwyższej Izby Kontroli „Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami” (z 29 grudnia 2014 r.) pokazuje, że samochody emitują tylko 6 proc. zanieczyszczeń. Zakłady przemysłowe, elektrownie i ciepłownie odpowiadają za kolejne 2 proc. Natomiast około 91 proc. zanieczyszczeń pochodzi z indywidualnego ogrzewania budynków.

Z kolei w uzasadnieniu do „uchwały antysmogowej”, której projekt jest teraz w fazie konsultacji społecznych, przytaczane są uszczegółowione dane dotyczące województwa śląskiego: spośród wszystkich źródeł emitujących zanieczyszczenia do powietrza, indywidualne urządzenia grzewcze na paliwa stałe powodują ponad 51 proc. całkowitej emisji pyłu PM10, blisko 44 proc. całkowitej emisji pyłu PM2,5 oraz 94 proc. emisji benzenu (a) pirenu. Roczna emisja pyłu z jednego niskosprawnego pieca/kotła węglowego to ok. 19 kg/rok. A urządzeń tego typu jest na terenie województwa ponad 560 000. W okresie znacznego przekroczenia dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń w powietrzu, wiele miast wprowadza ograniczenia w ruchu samochodów lub darmową komunikację publiczną. Z pewnością każde ograniczenie emisji jest korzystne. Jednak w sytuacji, gdy ponad połowa będących w użyciu kotłów i pieców nie spełnia żadnych norm, będą to wysiłki raczej symboliczne.

Skorzystaj z dofinansowania

Nie ulega wątpliwości, że walka ze smogiem musi oznaczać przeprowadzoną na dużą skalę wymianę urządzeń grzewczych i eliminację paliw najgorszej jakości. Jednak wymiana kotła to niemały wydatek. Jak sobie z tym poradzić? Jeżeli Sejmik województwa przyjmie w marcu uchwałę „antysmogową”, użytkownicy najstarszych kotłów (powyżej 10 lat) będą mieli czas do 2022 r. na ich wymianę. Z pomocą może przyjść zaplanowany na lata 2016–2020 Program Ograniczenia Niskiej Emisji, dzięki któremu można uzyskać do 7 200 zł dofinansowania na ten cel.

Ekologiczny transport i dofinansowania

Tychy walczą ze smogiem

Problem tzw. niskiej emisji jako główne źródła zanieczyszczenia powietrza był w Tychach zauważony już wiele lat temu. Od tej pory regularnie podejmowane są działania zmierzające do jej ograniczenia. W latach 2002–2007 Tychy jako pierwszy samorząd w Polsce realizowały „Program Ograniczenia Niskiej Emisji”. Kolejna jego edycja trwa obecnie.

Celem I edycji „Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Tychy” była wymiana starych źródeł ciepła na nowe, ekologiczne. W latach 2002–2007 wymieniono w sumie 2200 urządzeń. W obecnej, drugiej edycji PONE rozpoczętej w 2016 r., zainstalowano do tej pory: 135 kotłów węglowych 5 klasy wg. PN-EN 303-5:2012, jeden kotłownię na biomasę, 55 nowych kotłów gazowych oraz 24 układy solarne. W roku 2017 planowane jest wykonanie następnych 400 modernizacji. Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców naszego miasta, posiadających budynki mieszkalne zgłoszone do użytkowania, w których źródło ciepła jest minimum 8-letnie – mówi prezydent Tychów Andrzej Dziuba. – W ramach Programu mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie na wymianę nieekologicznego źródła ciepła na piec na paliwa stałe 5 klasy, piec gazowe, pompy ciepła lub podjęcie do miejskiej sieci ciepłowniczej, jak również na montaż układu solarne-go. Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Tychy z dnia 23 czerwca 2016 r., mieszkaniec ma możliwość uzyskania dofinansowania wynoszącego do 60 proc. kosztów kwalifikowanych na zakup i montaż kotła lub układu solarne-go, jednak nie więcej niż 7.200,00 zł brutto w przypadku wymiany kotła lub 6.000,00 zł brutto w przypadku montażu układu solarne-go. Kwota przewyższająca wysokość dotacji celowej jest już kosztem mieszkańca.

Oszczędność energii

Oczywiście na zanieczyszczenie powietrza mają wpływ także inne czynniki, niż zanieczyszczenia emitowane z gospodarstw domowych. Oszczędność energii potrzebnej do oświetlenia i ogrzania całego miasta ma tutaj kluczowe znaczenie. Dzięki przeprowadzonym w ostatnich latach programom Tychy zaoszczędziły już wiele. W ramach Programu „Sowa” wymieniono 850 stópów oświetleniowych oraz 1150 opraw oświetleniowych na energooszczędne oprawy ledowe. Całkowity koszt inwestycji wyniósł blisko 6 mln zł (w tym dotacja NFOŚiGW – 2,6 mln zł, pożyczka NFOŚiGW 3,2 mln zł oraz środki miasta Tychy – ponad 56 tys zł).

W wyniku przeprowadzonej modernizacji miasto ograniczyło zużycie energii elektrycznej o 62,52 proc. W kolejnych latach będziemy dążyć do modernizacji kolejnych obwodów oświetleniowych ulic – mówi prezydent Andrzej Dziuba. Kolejne oszczędności energii daje termomodernizacja budynków. W Tychach, w latach 2002–2014 wykonano termomodernizację w 42 budynkach użyteczności publicznej. W perspektywie finansowej

do 2020 r. planuje się termomodernizację kolejnych 11 takich obiektów.

Ekologiczny transport

Tychy są obecnie w krajowej czołówce pod względem jakości taboru wykorzystywanego w transporcie publicznym. W 2014 r. Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej zakupiło 36 autobusów niskoemisyjnych, wyposażonych w nowoczesne, ekologiczne silniki, zasilane sprężonym gazem ziemnym, spełniające najwyższą europejską normę emisji spalin EURO 6.

W kolejnych latach miasto planuje zakup 51 nowoczesnych autobusów zasilanych CNG, 10 mikrobusów zasilanych ON, 3 trolejbusów, 2 elektrobusesów oraz 2 pojazdy serwisowych do obsługi taboru autobusowego i 1 pojazd pogotowia technicznego. Planuje się także gruntowną przebudowę zaplecza technicznego zajezdni autobusowej PKM. 31 grudnia 2016 r. miasto złożyło wniosek o dofinansowanie wartego ponad 170 milionów złotych projektu. W wyniku jego realizacji Tychy będą już absolutnym liderem w Polsce pod względem zastosowania paliw alternatywnych w transporcie publicznym.

Rozmowy o smogu

We wtorek (30 stycznia) o godz. 16. w Urzędzie Miasta Tychy odbędzie się sesja nadzwyczajna Rady Miasta poświęcona tematyce zanieczyszczenia powietrza.

Z kolei w środę (1 lutego) o godz. 18.30 w Pasażu Kultury Andromeda odbędzie się spotkanie Klubu Obywatelskiego Tychy pt. „Jak skutecznie walczyć ze smogiem?”. Gośćmi będą: Wojciech Saluga – Marszałek Województwa Śląskiego oraz Andrzej Dziuba – prezydent Tychów.

Strategiczny dokument

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Uchwałą z dnia 25 czerwca 2015 r. Rada Miasta Tychy przyjęła Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Tychy na lata 2014–2020. To strategiczny dokument, który wyznacza kierunki dla gminy w zakresie działań ograniczających niską emisję, w takich obszarach jak: transport, budownictwo, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię oraz gospodarka odpadami.

O znaczeniu tego dokumentu mówi Maciej Gramatyka, przewodniczący Rady Miasta Tychy: – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej to dokument, który określa cele strategiczne i szczegółowe dochodzenia do gospodarki niskoemisyjnej na poziomie lokalnym. Informacje zawarte w opracowanym dokumencie są wykorzystywane do podjęcia stosownych działań, pozwalających na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do środowiska. W dokumencie precyzyjnie opisane zostały także przyczyny niskiej emisji w Tychach wraz z propozycjami działań, które należy podjąć, aby poradzić sobie ze smogiem w mieście. To właśnie w tym dokumencie opisany został program ograniczenia niskiej emisji (PONE), czyli popularnych dopłat do wymiany kotłów domowych.

Bez jednomyślności

Niestety, w czerwcu 2015 radni PiS i Stowarzyszenia Tychy Naszą Małą Ojczyznę nie poparli przyjęcia dokumentu, nie zgłaszając jednocześnie żadnych wniosków do PGN-u. – mówi przewodniczący

W walce ze smogiem włączeni są także funkcjonariusze straży miejskiej, przeprowadzający kontrole palenisk w domowych kotłowniach.

Działania wpływające na ograniczenie emisji stężeń substancji szkodliwych do powietrza zawarte w Planie gospodarki niskoemisyjnej miasta Tychy na lata 2014–2020 to:

- Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej – etap 1.
- Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej – etap 2.
- Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej.
- Program instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej.
- Program wymiany źródeł ciepła oraz instalacji OZE w budynkach mieszkalnych.
- Poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach komunalnych.
- Kampania informacyjno – edukacyjna w zakresie niskiej emisji i efektywności energetycznej.

Rady. – Przypomnę, że plan jest niezbędny do uzyskania preferencyjnego finansowania między innymi w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Gdyby plan gospodarki niskoemisyjnej nie został przyjęty, Tychy nie mogłyby skorzystać z dofinansowania unijnego do np. zakupu nowoczesnych autobusów, modernizacji oświetlenia ulicznego czy docieplenia budynków. To nie była jedyna sytuacja, kiedy radni opozycyjni nie poparli działań, których celem była troska o lepsze powietrze w Tychach. Na wsparcie radnych PiS i Małej Ojczyzny nie mogliśmy również liczyć wtedy, gdy przedstawiliśmy podczas sesji rady miasta apel do rządu i marszałka województwa w sprawie podjęcia działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Czekamy na ruch rządu

Problem smogu może zostać rozwiązany przez rząd poprzez wprowadzenie rozporządzeń dotyczących norm jakości spalnego węgla oraz wykorzystywanych kotłów. Najprawdopodobniej w marcu radni sejmiku województwa śląskiego przyjmą tzw. uchwałę antysmogową, która będzie m.in. zakazywać palenia mułów i flotów. Niestety, nadal będzie można kupować te paliwa. Problem smogu nie powinien dzielić, to problem nas wszystkich. Wszyscy oddychamy trującym powietrzem, co musimy jak najszybciej zmienić.

OPRAC. SW

Informacja i edukacja

Komunikaty na tablicach i nowe punkty pomiaru

Aby mieszkańcy mogli maksymalnie ochronić się przed skutkami wdychania szkodliwych substancji, potrzebny jest łatwy dostęp do aktualnych informacji o stanie powietrza. Takie dane można znaleźć na stronach Urzędu Miasta Tychy i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, ale wkrótce mają być wyświetlane na tablicach informacyjnych na stacjach Szybkiej Kolei Regionalnej oraz w mieście. Będzie też więcej stanowisk pomiarowych. Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta Tychy wystąpił do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie z wnioskiem o zainstalowanie dwóch dodatkowych automatycznych stacji pomiarowych zanieczyszczeń powietrza, działających w ramach monitoringu prowadzonego przez WIOŚ. – Zaproponowaliśmy lokalizację stacji w dzielnicach o dużym skupisku indywidualnej zabudowy jednorodzinnej tj. Czutulów i Żwaków – mówi Ewa Grudniok, rzeczniczka prasowa Urzędu Miasta. – Niezależnie od stanowiska GłOŚ, sprawdzamy dostępne na rynku urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza, w celu rozpoznania możliwości zagęszczenia sieci pomiarowej w mieście, szczególnie w dzielnicach obrzeżnych, gdzie dominuje zwarta zabudowa jednorodzinna. Celem działania jest w pierwszej kolejności pozyskanie informacji o jakości powietrza w dzielnicach, rozpoznanie i zdiagnozowanie problemu, a następnie dostosowanie odpowiednich działań do danego obszaru oraz przekazywanie mieszkańcom bezpośrednich informacji o stanie jakości powietrza. Wydział Komunalny nawiązał też współpracę z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska. Informacje z WIOŚ o aktualnym poziomie zanieczyszczenia powietrza i ostrzeżeniach o przekroczeniu dopuszczalnych norm będą przekazywane bezpośrednio do MZK Tychy i wyświetlane na tablicach elektronicznych zlokalizowanych na stacjach Szybkiej Kolei Regionalnej oraz na parkingach wielopoziomowych. Jednak oprócz komunikatów informujących mieszkańców jak jest źle, prowadzone są też akcje edukacyjne, wyjaśniające, gdzie leżą źródła problemu. W imieniu gminy Tychy działania informacyjno-edukacyjne dotyczące ograniczenia niskiej emisji prowadził i prowadzi Polski Klub Ekologiczny, koło w Tychach. Wydział Komunalny Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta Tychy przeprowadził akcję informacyjną skierowaną do placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Tychów. W marcu 2016 r. Urząd Miasta wydał ulotkę dedykowaną problemowi niskiej emisji. „Zadbaj – oddychaj!”, zawierającą dostępne na rynku urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza, w celu rozpoznania możliwości zagęszczenia sieci pomiarowej w mieście, szczególnie w dzielnicach obrzeżnych, gdzie dominuje zwarta zabudowa jednorodzinna. Celem działania jest w pierwszej kolejności pozyskanie informacji o jakości powietrza w dzielnicach, rozpoznanie i zdiagnozowanie problemu, a następnie dostosowanie odpowiednich działań do danego obszaru oraz przekazywanie mieszkańcom bezpośrednich informacji o stanie jakości powietrza.

Od stycznia 2017r. informację o jakości powietrza w Tychach można znaleźć na stronie www.umtychy.pl w zakładce: Dla Mieszkańców – Informacja o zanieczyszczeniu powietrza.

Aktualne informacje są dostępne także na stronach: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl> <http://www.katowice.wios.gov.pl/>